UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

3 päivänä maaliskuuta 2011 *

Asiassa C-134/10,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 15.3.2010,

Euroopan komissio, asiamiehinään A. Nijenhuis ja C. Vrignon, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään M. Jacobs ja T. Materne,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, G. Arestis (esittelevä tuomari), J. Malenovský ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) (EYVL L 108, s. 51) ja SEUT 56 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole pannut kyseisen direktiivin 31 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

2 Yleispalveludirektiivin 43 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltiot asettavat nykyisin tiettyjä siirtovelvollisuuksia, jotka koskevat radio- ja televisiolähetysten yleisölle lähettämiseen käytettäviä verkkoja. Jäsenvaltioiden olisi voitava asettaa perustellun yleisen edun nimissä oikeasuhteisia velvollisuuksia niiden lainkäyttövaltaan kuuluville yrityksille, mutta tällaisia velvollisuuksia olisi asetettava ainoastaan silloin, kun se on välttämätöntä jäsenvaltioiden yhteisön lainsäädännön mukaisesti selkeästi määrittämien yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, velvollisuuksien olisi oltava oikeasuhteisia ja avoimia ja ne olisi tarkistettava säännöllisin väliajoin. Jäsenvaltioiden asettamien siirtovelvollisuuksien olisi oltava kohtuullisia, eli niiden olisi oltava selkeästi määritellyt yleisen edun mukaiset tavoitteet huomioon ottaen oikeasuhteisia ja avoimia, minkä lisäksi niiden yhteydessä voidaan tarvittaessa määrätä kohtuullisesta korvauksesta. Tällaisiin siirtovelvollisuuksiin voi sisältyä sellaisten erityispalvelujen välittäminen, jotka mahdollistavat vammaisten käyttäjien asianmukaisen palvelujen saannin.”

3 Yleispalveludirektiivin 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjen radio- ja televisiolähetyskanavien sekä radio- ja televisiopalvelujen välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvollisuuksia niiden lainkäyttövaltaan kuuluville yrityksille, jotka tarjoavat radio- ja televisiolähetysten

yleisölle lähettämiseen käytettäviä sähköisiä viestintäverkkoja, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyksiä. Tällaisia velvollisuuksia voidaan asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä selkeästi määriteltyjen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja avoimia. Velvollisuuksia on tarkasteltava säännöllisin väliajoin uudelleen.

2. Tämän artiklan 1 kohta tai [sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivin 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi) [(EYVL L 108, s. 7)] 3 artiklan 2 kohta eivät rajoita jäsenvaltioiden mahdollisuutta määrittää asianmukainen korvaus tämän artiklan mukaisesti toteutettujen toimenpiteiden osalta, jos ne varmistavat, että sähköisiä viestintäverkkoja tarjoavia yrityksiä ei kohdella syrjivästi samankaltaisissa olosuhteissa. Jos korvaus suoritetaan, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sitä sovelletaan oikeasuhteisella ja avoimella tavalla.”

Kansallinen säännöstö

4 Yleisradiotoiminnan jakeluverkoista ja yleisradiotoiminnan harjoittamisesta Brysselin pääkaupunkiseudun kaksikielisellä alueella 30.3.1995 annetun lain (Moniteur belge 22.2.1996, s. 3797; jäljempänä 30.3.1995 annettu laki) 13 §:ssä, sellaisena kuin se on

muutettuna 16.3.2007 annetulla lailla (Moniteur belge 5.4.2007, s. 19229), säädetään seuraavaa:

”Operaattoreiden on kulttuurin moniarvoisuuden ja monimuotoisuuden takaamiseksi välitettävä seuraavat televisio-ohjelmat niiden lähetysaikaan ja kokonaisuudessaan:

– ranskankielisen kieliyhteisön ja flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvien julkisia palveluja tarjoavien lähetystoiminnan harjoittajien televisio-ohjelmat

– kuninkaan ministerineuvoston istunnossa antamalla asetuksella nimeämien ranskankielisen kieliyhteisön ja flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvien muiden lähetystoiminnan harjoittajien lähettämät televisio-ohjelmat

– kuninkaan ministerineuvoston istunnossa antamalla asetuksella nimeämien saksankielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvien julkisia palveluja tarjoavien lähetystoiminnan harjoittajien televisio-ohjelmat. Tämän lain osalta toimivaltainen ministeri antaa Belgian posti- ja telelaitosta (IBPT) kuultuaan yksityiskohtaisia määräyksiä lähetyksistä (lähettäminen mahdollisesti jaetun televisiokanavan kautta) ottaen huomioon näiden harjoittajien lähetysalueet

– ranskankielisen kieliyhteisön ja flaaminkielisen kieliyhteisön hyväksymien alueellisten lähetystoiminnan harjoittajien Brysselin pääkaupunkiseudun alueella lähetettävät televisio-ohjelmat.

IBPT tarkistaa säännöllisin väliajoin edellisessä momentissa asetettujen velvollisuuksien tarpeellisuuden. Jos IBPT arvioi, ettei ole enää tarpeen pysyttää kyseisiä velvollisuuksia, se toteaa tämän selkeästi Belgian posti- ja televiestintäalan sääntelyviranomaisen asemasta 17.1.2003 annetun lain 34 §:ssä tarkoitetussa toimintakertomuksessa.

Toimivaltainen ministeri voi IBPT:tä kuultuaan säätää, ettei tätä pykälää sovelleta tiettyyn operaattoriin.

Tällaisen vapautuksen piiriin haluavan operaattorin on tehtävä IBPT:lle perusteltu hakemus, jossa on osoitettava, että vähintään jompikumpi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

a) velvoitteen täyttäminen on operaattorille teknisesti mahdotonta

b) verkolla ei ole riittävästi sellaisia loppukäyttäjiä, jotka käyttävät verkkoa ensisijaisena lähteenä televisio-ohjelmien vastaanottamiseksi, joten investoinnit teknisten esteiden poistamiseksi olisivat kohtuuttomia.

IBPT antaa lausuntonsa toimivaltaiselle ministerille kuuden viikon kuluessa mainitun hakemuksen vastaanottamisesta. Määräajan kuluminen keskeytyy, jos IBPT:n mielestä hakijan on tarpeen täydentää antamiaan tietoja.

Mikäli IBPT ei ole määräajan päätyttyä toimittanut lausuntoa ministerille, sen katsotaan antaneen puoltavan lausunnon.”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

5 Komissio toimitti Belgian kuningaskunnalle 28.4.2006 virallisen huomautuksen, jossa se ilmaisi epäilynsä 30.3.1995 annetun lain 13 §:n, sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan, yhteensoveltuvuudesta yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdan ja EY 49 artiklan kanssa.

6 Belgian kuningaskunta kiisti komission väitteet 5.10.2006 päivätyssä kirjeessään ja ilmoitti, että siirtovelvollisuuteen Brysselin pääkaupunkiseudulla oikeutetun aseman myöntämistä koskeva järjestelmä uudistetaan pian.

7 Sen jälkeen, kun Belgian viranomaiset olivat ilmoittaneet 16.3.2007 annetulla lailla säädetyistä 30.3.1995 annetun lain 13 §:ää koskevista muutoksista, komissio ilmaisi 27.6.2007 lähettämällään täydentävällä virallisella huomautuksella uudelleen epäilynsä näiden uusien säännösten yhteensoveltuvuudesta yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdan ja EY 49 artiklan kanssa. Komissio kehotti Belgian kuningaskuntaa toimittamaan sille huomautuksensa kahden kuukauden määräajan kuluessa kyseisen kirjeen tiedoksi saamisesta.

8 Belgian kuningaskunta pyysi 1.8.2007 päivätyllä kirjeellään vastauksen antamiselle asetetun määräajan jatkamista ja ilmoitti aikovansa ryhtyä virallisessa huomautuksessa vaadittuihin toimiin muuttamalla tarvittaessa kyseistä säännöstöä. Se kiinnitti komission huomion kuitenkin jäsenvaltion sisäisiin institutionaalisiin ongelmiin. Komissio jatkoi vastaamiselle asetettua määräaikaa 29.10.2007 saakka. Komissio hylkäsi kyseisen jäsenvaltion sille 26.10.2007 esittämän uuden pyynnön määräajan jatkamisesta; siinä vedottiin samoihin perusteisiin kuin edellä mainitussa pyynnössä.

9 Komissio toimitti 8.5.2008 päivätyllä kirjeellä perustellun lausunnon, jossa se kehotti Belgian kuningaskuntaa toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksi saamisesta.

10 Belgian kuningaskunta vastasi perusteltuun lausuntoon 4.7.2008 päivätyllä kirjeellä, jossa se totesi pitävänsä nykyistä lainsäädäntöä yhteisön oikeuden mukaisena.

11 Komissio toisti 1.12.2008 päivätyssä täydentävässä perustellussa lausunnossaan väitteensä, joiden mukaan Belgian lainsäädäntö ei täyttänyt avoimuutta ja syrjimättömyyttä koskevia kriteerejä, ja tukeutui tältä osin asiassa C-250/06, United Pan-Europe Communications Belgium ym., 13.12.2007 annettuun tuomioon (Kok., s. I-11135), jossa näistä kriteereistä muistutetaan.

12 Belgian kuningaskunta vastasi täydentävään perusteltuun lausuntoon 16.1.2009 päivätyllä kirjeellä, jossa se ilmoitti, että sen jälkeen, kun Conseil d'État (Belgia) oli kumonnut ministerin asetukset, joilla nimettiin siirtovelvollisuuteen oikeutetut televisiokanavat, millään yksityisellä lähetystoiminnan harjoittajalla ei ollut kyseiseen velvollisuuteen oikeutetun asemaa, joten kyseinen jäsenvaltio noudatti näin ollen yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohtaa.

13 Koska Belgian kuningaskunnan vastaus kyseiseen perusteltuun lausuntoon ei vakuuttanut komissiota, se nosti nyt käsiteltävän kanteen.

Kanne

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

14 Belgian kuningaskunta vaatii, että kanne jätetään ottamatta tutkimatta kolmesta syystä.

15 Kyseisen jäsenvaltion mukaan on ensinnäkin niin, että yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa annetaan jäsenvaltioille ainoastaan oikeus siirtovelvollisuuksien asettamiseen. Koska SEUT 258 artikla kuitenkin koskee ainoastaan velvoitteiden noudattamatta jättämistä, kyseisen artiklan mukaiset edellytykset jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan asian saattamiselle unionin tuomioistuimeen eivät täyty.

16 Belgian kuningaskunta väittää lisäksi, että nyt käsiteltävä kanne on puhtaasti hypoteettinen. Sen mukaan komission tarkoittamat kansalliset säännökset eivät nimittäin voi merkitä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, koska Belgian kuningaskunta ei ole soveltanut niitä tehokkaasti. Kyseisen jäsenvaltion mukaan menettelyä siirtovelvollisuuteen oikeutettujen televisiokanavien nimeämiseksi ei ole käytetty.

17 Lopuksi Belgian kuningaskunta väittää, että komission kanteensa tueksi esittämä kolmas peruste, jonka mukaan kyseinen jäsenvaltio ei ole rajannut siirtovelvollisuutta koskemaan ainoastaan niiden verkkojen operaattoreita, joilla on huomattava määrä loppukäyttäjiä, on esitetty ensimmäisen kerran kannekirjelmässä. Oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä esitetyt perusteet eivät näin ollen ole samat kuin ne

perusteet, joihin kyseisessä kannekirjelmässä vedotaan, mikä on estänyt kyseistä jäsenvaltiota puolustautumasta.

18 Komissio puolestaan toteaa, että yksinomaan se seikka, että Belgian kuningaskunta on saattanut yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään, riittää sen argumentin kumoamiseksi, jonka mukaan kyseisellä säännöksellä pikemminkin luodaan jäsenvaltioille oikeus kuin asetetaan niille velvollisuus. Lisäksi väitteestä, jonka mukaan käsiteltävänä oleva kanne on puhtaasti hypoteettinen, on komission mukaan todettava, ettei se seikka, että tämän säännöksen täytäntöönpanolakia ei sovelleta, riitä tekemään kyseisestä laista unionin oikeuden mukaista.

19 Väitteestä, jonka mukaan virallisessa huomautuksessa, perustellussa lausunnossa ja kannekirjelmässä esitetyt perusteet eivät ole samoja, komissio toteaa, että tällainen oikeudenkäyntiväite koskee ainoastaan tiettyä kanneperustetta eikä koko kannetta. Komission mukaan kyseinen peruste on joka tapauksessa esitetty samassa muodossa jo täydentävässä virallisessa huomautuksessa, perustellussa lausunnossa ja täydentävässä perustellussa lausunnossa ja kyseisen perusteen otsikon uudelleenmuotoilu kuvastaa perusteen ulottuvuuden rajoittamista – mikä on oikeuskäytännön mukaan sallittua – luopumalla kyseisen perusteen toisesta osasta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

20 On muistutettava, että komissio moittii Belgian kuningaskuntaa siitä, ettei se ole noudattanut yleispalveludirektiivin mukaisia velvoitteitaan, koska mainitun direktiivin 31 artiklaa ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön.

21 Kuten Belgian kuningaskunta toteaa, 31 artiklassa jäsenvaltioille annetaan ainoastaan oikeus ottaa käyttöön lainsäädäntöä, jossa asetetaan televisiokanavia koskevia siirtovelvollisuuksia. Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin riidatonta, että Belgian lainsäädännössä ja tarkemmin ottaen 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisessa luetelmakohdassa säädetään tiettyjen siirtovelvollisuuteen oikeutettujen kanavien nimeämisestä. Belgian kuningaskunta on siten – toisin kuin se väittää – käyttänyt tätä oikeuttaan, koska on olemassa lainsäädäntöä, jolla yleispalveludirektiivin 31 artikla on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komission väitteet liittyvät erityisesti kysymykseen siitä, onko se tapa, jolla Belgian kuningaskunta on toteuttanut kyseisen täytäntöönpanon, unionin oikeuden mukainen.

22 Siitä väitteestä, jonka mukaan käsiteltävä kanne on puhtaasti hypoteettinen siksi, ettei Belgian kuningaskunta ole soveltanut 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toista luetelmakohtaa tehokkaasti, koska tällä hetkellä ei ole ainuttakaan kanavaa, jolle olisi myönnetty oikeus siirtovelvollisuuteen, on riittävää todeta, että tällainen seikka ei voi tehdä mainitusta säännöksestä unionin oikeuden mukaista.

23 Siitä, että perusteet oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä eivät ole samat kuin perusteet, joihin kannekirjelmässä vedotaan, on todettava, että komissio todellakin muutti kolmannen perusteensa otsikkoa ja luopui kyseisen perusteen toisesta osasta.

24 Yhtäältä oikeuskäytännössä on kuitenkin jo todettu, että oikeudenkäynnin kohdetta on mahdollisuus rajata oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana (ks. mm. asia C-221/04, komissio v. Espanja, tuomio 18.5.2006, Kok., s. I-4515, 33 kohta ja asia C-148/05, komissio v. Irlanti, tuomio 14.6.2007, Kok., s. I-82*, 35 kohta).

25 Toisaalta on riidatonta, että kolmannen perusteen se osa, joka on säilytetty kannevaiheessa, mainitaan sekä täydentävässä virallisessa huomautuksessa että perustellussa lausunnossa ja täydentävässä perustellussa lausunnossa. Belgian kuningaskunta ei näin ollen voi pätevästi väittää, että mainittuun perusteeseen olisi vedottu ensimmäisen kerran unionin tuomioistuimessa ja ettei se ole voinut esittää tehokkaasti perusteita puolustautuakseen tältä osin.

26 Nyt esillä oleva kanne on edellä esitetyn perusteella näin ollen otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

27 Komissio vetoaa kanteensa tueksi kolmeen perusteeseen.

28 Ensimmäinen perustuu siihen, ettei kyseisessä kansallisessa säännöstössä ole selkeästi määritetty yleisen edun mukaisia tavoitteita. Komission mukaan kyseisessä lainsäädännössä mainitut yleisen edun mukaiset tavoitteet on ilmaistu varsin epämääräisesti ja yleisesti ja niitä konkreettisia kriteerejä, joiden perusteella kansalliset viranomaiset valitsevat siirtovelvollisuuteen oikeutetut televisiokanavat, ei ole täsmennetty mainitussa lainsäädännössä itsessään eikä sen esitöissä.

29 Komission mukaan nimittäin ainoastaan kyseisen kansallisen lainsäädännön perusteluissa todetaan, että laadittaessa luetteloa televisiokanavista, jotka voivat olla siirtovelvollisuuteen oikeutettuja, on määritettävä selkeästi kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu yleisen edun mukainen tavoite. Komissio kuitenkin muistuttaa, että edellä mainitussa asiassa United Pan-Europe Communications Belgium ym. annetun tuomion, jossa tarkasteltiin nimenomaan sitä, oliko SEUT 56 artikla esteenä 30.3.1995 annetun lain 13 §:lle, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan, seurauksena 17.1.2001 annettu ministerin asetus, jossa nimettiin siirtovelvollisuuteen oikeutetut televisiokanavat, kumottiin Conseil d'État'n tuomiolla 14.7.2008 muun muassa sillä perusteella, etteivät viranomaisten soveltamat kriteerit olleet ennalta tiedossa.

30 Komissio väittää toisessa perusteessaan, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisessa luetelmakohdassa säädetty menettely siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman myöntämisestä ei ole avoimuusperiaatteen mukainen.

31 Komission mukaan Belgian kuningaskunta ei ensinnäkään ole esittänyt 17.1.2001 annetun ministerin asetuksen antamista koskevien tietojen lisäksi mitään lisätietoja. Kun ei ole säädetty objektiivisia kriteerejä, joilla taataan avoimuuden ja oikeusturvan välttämätön vähimmäistaso, viranomaisilla on täten erittäin laaja harkintavalta, jota voidaan mahdollisesti käyttää mielivaltaisesti.

32 Komissio toteaa lisäksi, että avoimuuden puutetta korostaa se seikka, että siirtovelvollisuutta vaikutettaisiin sovellettavan lähetystoiminnan harjoittajiin ja siten tarkemmin täsmentämättömästi kaikkiin niiden lähettämiin televisiokanaviin eikä ohjelmasisällön perusteella erikseen siirtovelvollisuuteen oikeutetuiksi nimettyihin kanaviin. Komissio tukeutuu edellä mainitussa asiassa United Pan-Europe Communications Belgium ym. annettuun tuomioon ja katsoo, että yleispalveludirektiivin

31 artiklan 1 kohdassa käytettyä termiä ”tietty” on tulkittava niin, että siirtovelvollisuuteen oikeutetun asema on rajoitettava tiukasti niille televisiokanaville, joiden kokonaisohjelmasisällöllä voidaan saavuttaa esitetty yleisen edun mukainen tavoite.

33 Lopuksi komissio esittää, että mainitussa asiassa annetusta tuomiosta käy ilmi, että kriteerien, joiden perusteella siirtovelvollisuuteen oikeutetun asema myönnetään, on oltava syrjimättömiä, ja että tämän aseman myöntäminen ei saa perustua vaatimukseen valtion alueelle sijoittautumisesta. Kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan siirtovelvollisuus koskee kuitenkin ainoastaan ranskankielisen kieliyhteisön tai flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvien lähetystoiminnan harjoittajien lähettämiä ohjelmia. Komission mielestä siten jonkin toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden lähetystoiminnan harjoittajien sulkeminen soveltamisalan ulkopuolelle ilman erityistä perustetta ei ole ainoastaan SEUT 56 artiklan vastaista syrjivyytensä ja rajoittavuutensa vuoksi vaan myös avoimuuden puutteen vuoksi ja sillä rikotaan siten yleispalveludirektiivin 31 artiklaa.

34 Kolmannessa kanneperusteessaan komissio vetoaa siihen, ettei yleispalveludirektiivin 31 artiklan soveltamisalaa ole otettu huomioon. Komission mukaan 30.3.1995 annetun lain 13 §:stä näet käy ilmi, että ilman toimivaltaisen ministerin mahdollisesti myöntämää poikkeusta sellaisen verkon operaattorille, jota pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyksiä käyttävien loppukäyttäjien määrä ei ole merkittävä, kuuluu – vastoin yleispalveludirektiivissä säädettyä – lähtökohtaisesti siirtovelvollisuuksia.

35 Belgian kuningaskunta kiistää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta sitä arvostellaan.

36 Kyseinen jäsenvaltio väittää, että sen lainsäädännössä säädetty siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman myöntämistä koskeva järjestelmä on palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan periaatteen mukainen. Kyseistä järjestelmää näet sovelletaan ainoastaan Brysselin pääkaupunkiseudun kaksikieliselle alueelle sijoittautuneisiin belgialaisiin lähetystoiminnan harjoittajiin, eikä sitä sovelleta muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin lähetystoiminnan harjoittajiin.

37 Mainittu järjestelmä ei sen mukaan merkitse kotimaisille lähetystoiminnan harjoittajille myönnettyä etua muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden lähetystoiminnan harjoittajien vahingoksi, koska järjestelmää sovelletaan näihin kotimaisiin lähetystoiminnan harjoittajiin vastikkeena niille belgialaisissa kieliyhteisöissä asetetuista merkittävistä velvoitteista. Lisäksi Belgian kuningaskunta katsoo, että yhtäältä muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneet lähetystoiminnan harjoittajat eivät ole vaatineet päästä siirtovelvollisuuden piiriin Brysselin alueella, koska brysseliläiset televisionkatsojat eivät kuulu niiden kohdeyleisöön, ja toisaalta niillä on lähtöjäsenvaltiossa oikeus siirtovelvollisuuteen sekä 30.3.1995 annetun lain 14 §:n mukaisesti oikeus lähetystoiminnan harjoittamiseen Brysselin alueella. Kyseisillä lähetystoiminnan harjoittajilla on sen mukaan käytössään sitä paitsi muita teknisiä keinoja ohjelmiensa jälleenlähettämiseksi.

38 Belgian kuningaskunta väittää, että vaikka kyseisellä kansallisella lainsäädännöllä luotu siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman myöntämistä koskeva järjestelmä katsottaisiinkin palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitukseksi, se on joka tapauksessa perusteltu yleistä etua koskevista pakottavista syistä.

39 Mainittu järjestelmä on nimittäin osa audiovisuaalialan politiikkaa, jolla pyritään mahdollistamaan televisionkatsojille julkisia palveluja tarjoavien lähitelevisiokanavien tai sellaisten kanavien lähetyksien vastaanottaminen, joille on asetettu julkisia palveluja koskevia velvollisuuksia. Tavoitteena on Belgian kuningaskunnan mukaan säilyttää kaapelitelevision ohjelmatarjonta moniarvoisena ja kulttuuria edistävänä ja taata kaikkien televisionkatsojien pääsy osallisiksi tarjonnan moniarvoisuudesta.

40 Lisäksi 30.3.1995 annetun lain 13 §:ssä säädettyjen siirtovelvollisuuksien yhteensoveltuvuudesta yleispalveludirektiivin kanssa Belgian kuningaskunta toteaa, että kyseiset velvollisuudet koskevat ainoastaan ranskankieliseen ja flaaminkieliseen kieliyhteisöön kuuluvia julkisia palveluja tarjoavia lähetystoiminnan harjoittajia ja lähitelevisiokanavia. Kyseinen jäsenvaltio ilmoittaa, ettei se ole käyttänyt oikeuttaan nimetä muita lähetystoiminnan harjoittajia, minkä vuoksi sitä ei voida moittia jäsenyysvelvoitteiden laiminlyönnistä.

41 Lopuksi Belgian kuningaskunta väittää, että kyseisen kansallisen lainsäädännön yleisen edun mukaiset tavoitteet on selvästi määritetty 30.3.1995 annetussa laissa itsessään, koska mainitun lain tarkoituksena on taata kulttuurin moniarvoisuus ja monimuotoisuus ja koska siirtovelvollisuuteen oikeutetun asema myönnetään selkeässä ja avoimessa menettelyssä, josta on säädetty samassa laissa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

42 On todettava suoraan, että tiettyjen televisiokanavien nimeäminen siirtovelvollisuuteen oikeutetuiksi 30.3.1995 annetun lain 13 §:n mukaisesti merkitsee SEUT 56 artiklassa määrätyn palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusta kuten oikeuskäytännössä on jo edellä mainitussa asiassa Pan-Europe Communications Belgium ym. annetun tuomion 28–38 kohdassa todettu siltä osin kuin kyse oli tiettyjen yksityisten lähetystoiminnan harjoittajien kanavien nimeämisestä toimivaltaisen ministerin asetuksella kyseisen kansallisen säännöksen, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan, mukaisesti.

43 Oikeuskäytännön mukaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa taattua perusvapautta voidaan näin rajoittaa yleistä etua koskevien pakottavien syiden vuoksi, kunhan rajoitus on asianmukainen sillä tavoiteltavan päämäärän saavuttamisen varmistamiseksi eikä se mene pidemmälle kuin on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (em. asia United Pan-Europe Communications Belgium

ym., tuomion 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Samasta näkökulmasta käsin yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa kohtuullisia siirtovelvollisuuksia silloin, kun se on ”välttämätöntä selkeästi määriteltyjen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi” ja edellytetään, että kyseiset velvollisuudet ovat ”oikeasuhteisia ja avoimia”.

44 Nyt käsiteltävässä asiassa tavoitteena, joka mainitaan 30.3.1995 annetun lain 13 §:ssä, on taata kulttuurin moniarvoisuus ja monimuotoisuus. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan – ja komission nyt käsiteltävässä asiassa toteaman tavoin – kulttuuripolitiikka voi kuitenkin olla yleiseen etuun liittyvä pakottava syy, jolla voidaan perustella palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuva rajoitus (ks. vastaavasti em. asia United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomion 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Komissio esittää kuitenkin epäilyjä 30.3.1995 annetun lain oikeasuhteisuudesta ja tarkemmin ottaen siitä, ovatko siirtovelvollisuuteen oikeutettujen kanavien nimeämistä koskeva menettely ja tässä yhteydessä sovellettavat kriteerit asianmukaisia.

46 Belgian kuningaskunta toteaa, etteivät sen viranomaiset ole käyttäneet oikeuttaan nimetä muita lähetystoiminnan harjoittajia kuin ranskankielisen ja flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvia julkisia palveluja tarjoavia lähetystoiminnan harjoittajia ja lähitelevisiokanavatoiminnan harjoittajia, joista nyt käsiteltävässä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa kanteessa ei sen mukaan ole kyse.

47 Tässä yhteydessä on todettava, että komission nostamasta kanteesta kokonaisuudessaan ja erityisesti kanteen lukuisista viittauksista 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toiseen luetelmakohtaan ja edellä mainitussa asiassa United Pan-Europe Communications Belgium ym. annettuun tuomioon, joka koskee kyseisen säännöksen

täytäntöön panemiseksi toteutetun toimenpiteen yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa, käy ilmi, että nyt käsiteltävä kanne koskee ainoastaan mainitunlaisten yksityisten lähetystoiminnan harjoittajien lähettämien ohjelmien nimeämistä kyseisen lain 13 §:n 1 momentin toisen luetelmakohdan mukaisesti. Näin ollen komission argumentti, joka perustuu siihen seikkaan, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin ensimmäisessä luetelmakohdassa itsessään säädetään, että ranskankielisen kieliyhteisön ja flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvien julkisia palveluja tarjoavien lähetystoiminnan harjoittajien lähettämiä televisio-ohjelmia koskee siirtovelvollisuus, on merkityksetön, koska kanteessa ei esitetä erityisesti argumentteja jälkimmäisestä säännöksestä, joten on katsottava, ettei kanne koske kyseistä säännöstä.

48 On kuitenkin korostettava, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:llä on tarkoitus taata yleispalveludirektiivin 31 artiklan täytäntöönpano ja että 13 §:n 1 momentin toisessa luetelmakohdassa nimenomaisesti säädetään muiden, yksityisten lähetystoiminnan harjoittajien nimeämisestä siirtovelvollisuuteen oikeutetuiksi.

49 Siltä on kuin yleispalveludirektiivi on saatettu osaksi jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen kohteena olevaa kansallista lainsäädäntöä, on tutkittava, merkitseekö kyseisen lainsäädännön teksti itsessään virheellistä tai puutteellista täytäntöönpanoa (ks. vastaavasti asia C-392/96, komissio v. Irlanti, tuomio 21.9.1999, Kok., s. I-5901, 59 ja 60 kohta; asia C-66/06, komissio v. Irlanti, tuomio 20.11.2008, Kok., s. I-158*, 59 kohta ja asia C-475/07, komissio v. Puola, tuomio 12.2.2009, Kok., s. I-19*, 54 kohta).

50 Ensimmäisestä perusteesta, jonka mukaan 30.3.1995 annetun lain 13 §:ssä ei ole määritetty selkeästi yleisen edun mukaisia tavoitteita, on muistutettava, että yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen mukaan siirtovelvollisuuksia voidaan

asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä selkeästi määriteltyjen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja avoimia.

51 Yleispalveludirektiivin 43 perustelukappaleen mukaan jäsenvaltioiden olisi nimittäin voitava asettaa perustellun yleisen edun nimissä oikeasuhteisia velvollisuuksia niiden lainkäyttövaltaan kuuluville yrityksille, mutta tällaisia velvollisuuksia olisi asetettava ainoastaan silloin, kun se on välttämätöntä jäsenvaltioiden yhteisön lainsäädännön mukaisesti selkeästi määrittämien yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja velvollisuuksien olisi oltava oikeasuhteisia ja avoimia ja ne olisi tarkistettava säännöllisin väliajoin.

52 Pitää toki paikkansa, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentissa säädetään, että operaattoreiden on kulttuurin moniarvoisuuden ja monimuotoisuuden takaamiseksi välitettävä tiettyjen belgialaisten kieliyhteisöjen toimivaltaan kuuluvien lähetystoiminnan harjoittajien lähettämät televisio-ohjelmat niiden lähetysaikaan ja kokonaisuudessaan. Sitä paitsi oikeuskäytännössä on todettu, että 30.3.1995 annetulla lailla on siis kulttuuria edistävä yleistä etua koskeva tavoite, jonka toteutumisen takaamiseksi se on asianmukainen (em. asia United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomion 42 ja 43 kohta).

53 Unionin tuomioistuin on kuitenkin SEUT 56 artiklaa tulkitessaan todennut siltä osin kuin kyse on siitä, onko 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisen luetelmakohdan aikaisempi versio tarpeellinen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, että vaikka moniarvoisuuden säilyttäminen kulttuuripolitiikan yhteydessä liittyy sananvapautta koskevaan perusoikeuteen ja vaikka kansallisilla viranomaisilla on tältä osin näin ollen laaja harkintavalta, tällaisen politiikan toteuttamiseksi tarkoitetuista toimenpiteistä johtuvat vaatimukset eivät missään tapauksessa saa olla suhteettomia mainittuun päämäärään nähden eikä niiden soveltamista koskevissa yksityiskohtaisissa säännöissä saa syrjiä toisten jäsenvaltioiden kansalaisia (em. asia United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomion 44 kohta). Täten siirtovelvollisuuteen

oikeutetun kanavan asema on rajoitettava tiukasti niihin kanaviin, joiden kokonaisohjelmasisältö soveltuu tavoitellun yleisen edun mukaisen päämäärän saavuttamiseen (ks. vastaavasti em. asia United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomion 47 kohta ja asia C-336/07, Kabel Deutschland Vertrieb und Service, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-10889, 42 kohta).

54 On todettava, ettei näitä edellytyksiä täytetä sillä, että pelkästään ilmaistaan yleisen politiikan tavoite tuomatta esiin sellaisia muita seikkoja, joiden perusteella operaattorit voisivat ennalta määrittää niiden vaatimusten ja velvollisuuksien täsmällisen luonteen ja ulottuvuuden, jotka niiden on täytettävä siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman saamiseksi.

55 Näin ollen on todettava, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisessa luetelmakohdassa ei määritellä selvästi niitä konkreettisia kriteerejä, joiden perusteella kansalliset viranomaiset valitsevat siirtovelvollisuuteen oikeutetut televisiokanavat, ja että kyseinen säännös ei siis ole riittävän täsmällinen sen takaamiseksi, että näin valitut kanavat ovat sellaisia, joiden kokonaisohjelmasisältö soveltuu tavoitellun yleisen edun mukaisen kulttuuria edistävän päämäärän saavuttamiseen.

56 Näin ollen komission kanteensa tueksi esittämä ensimmäinen peruste on perusteltu.

57 Toisessa perusteessaan komissio moittii Belgian kuningaskuntaa siitä, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisessa luetelmakohdassa säädetty

siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman myöntämistä koskeva menettely ei ole yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa säädetyn avoimuusperiaatteen mukainen, kun otetaan huomioon se, ettei mainitun aseman myöntämisessä käytettäviä kriteerejä ole määritetty eikä mainittuun asemaan oikeutettuja televisiokanavia nimetty ja että Belgian alueelle sijoittautumista koskevan edellytyksen laajuus on epäselvä.

58 On ensinnäkin todettava, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:ssä nimetään ne lähetystoiminnan harjoittajat, joiden ohjelmat ovat oikeutettuja siirtovelvollisuuteen. Kyseisen pykälän 1 momentin toinen luetelmakohta koskee kaikkia ranskankielisen kieliyhteisön ja flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvia ei-julkisia lähetystoiminnan harjoittajia, jotka kuningas nimeää ministerineuvoston istunnossa antamallaan asetuksella.

59 Tältä osin on todettava, ettei kyseisessä säännöksessä täsmennetä minkäänlaisia objektiivisia ja ennalta tiedossa olevia kriteerejä, joita Belgian viranomaiset käyttävät mainittujen siirtovelvollisuuteen oikeutettujen lähetystoiminnan harjoittajien lähettämien ohjelmien nimeämiseksi. Samassa säännöksessä nimittäin ainoastaan todetaan, että kuningas nimeää ministerineuvoston istunnossa antamallaan asetuksella näiden lähetystoiminnan harjoittajien joukosta ne tähän velvollisuuteen oikeutetut lähetystoiminnan harjoittajat.

60 Tässä tilanteessa siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman myöntämisedellytykset eivät ole ennalta sellaisten ei-julkisten lähetystoiminnan harjoittajien tiedossa, jotka voivat saada oikeuden siirtovelvollisuuksiin. Näin ollen kyseinen menettely ei ole yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa säädetyn avoimuusperiaatteen mukainen.

61 Lisäksi yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä virkkeestä seuraa, että jäsenvaltiot voivat asettaa sähköisten viestintäverkkojen operaattoreille tiettyjen radio- ja televisiokanavien sekä radio- ja televisiopalvelujen välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvollisuuksia.

62 Siitä, että siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman voivat saada vain tietyt radio- ja televisiokanavat, unionin tuomioistuin on jo todennut, että tämän säännöksen sanamuodosta ilmenee, että jäsenvaltioiden on yksilöitävä erityisellä tavalla ne kanavat, joille myönnetään siirtovelvollisuuteen oikeutetun asema (em. asia Kabel Deutschland Vertrieb und Service, tuomion 24 kohta).

63 Lisäksi oikeuskäytännössä on todettu, ettei tällaista asemaa voida automaattisesti myöntää kaikille saman yksityisen lähetystoiminnan harjoittajan lähettämille televisiokanaville, vaan se on rajoitettava tiukasti niihin kanaviin, joiden kokonaisohjelmasisällöllä voidaan saavuttaa tavoiteltu yleisen edun mukainen päämäärä (ks. em. asia United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomion 47 kohta ja em. asia Kabel Deutschland Vertrieb und Service, tuomion 42 kohta).

64 Kuitenkaan 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisen luetelmakohdan sanamuodon mukaan ei voida pitää pois suljettuna sitä, että kuningas määrää siirtovelvollisuuteen oikeutetuiksi ranskankielisen kieliyhteisön ja flaaminkielisen kieliyhteisön toimivaltaan kuuluvia ei-julkisia lähetystoiminnan harjoittajia, jolloin kaikki näiden lähetystoiminnan harjoittajien lähettämät ohjelmat kuuluvat automaattisesti siirtovelvollisuuden piiriin riippumatta kyseisten kanavien kokonaisohjelmasisällöstä ja siitä, voidaanko näillä ohjelmilla saavuttaa kyseisellä kansallisella lainsäädännöllä tavoitellut perustellut yleisen edun mukaiset päämäärät.

65 Näin ollen 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisessa luetelmakohdassa ei säädetä riittävän selvästi, että oikeus siirtovelvollisuuteen voidaan yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa edellytetyllä tavalla myöntää vain tietyille televisiokanaville.

66 Lopuksi on muistutettava, että kriteerien, joiden perusteella siirtovelvollisuuteen oikeutetun asema myönnetään, on oltava syrjimättömiä. Erityisesti on todettava, että tämän aseman myöntäminen ei saa oikeudellisesti eikä tosiasiallisesti perustua valtion alueelle sijoittautumista koskevaan vaatimukseen (ks. em. asia United Pan-Europe Communications Belgium ym., tuomion 48 kohta).

67 Tässä yhteydessä on todettava – kuten komissio Belgian kuningaskunnan tältä osin vastustamatta esittää –, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisesta luetelmakohdasta johtuvalla vaatimuksella, jonka mukaan ei-julkisten lähetystoiminnan harjoittajien on kuuluttava Belgian kieliyhteisöjen toimivaltaan, ei voida sulkea pois sitä, että siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman saaminen edellyttää sekä oikeudellisesti että tosiasiallisesti sitä, että nämä lähetystoiminnan harjoittajat ovat sijoittautuneet Belgiaan.

68 Joka tapauksessa on todettava, ettei mainittu vaatimus ole riittävä, jotta yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa säädetty edellytys avoimuudesta täyttyisi. Kyseisen 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 1 momentin toisesta luetelmakohdasta ei nimittäin ilmene selvästi, mikä on sen vaatimuksen ulottuvuus, jonka mukaan ei-julkisten lähetystoiminnan harjoittajien on siirtovelvollisuuteen oikeutetun aseman saadakseen kuuluttava Belgian kieliyhteisöjen toimivaltaan.

69 Tältä osin Belgian tasavalta ei esitä minkäänlaista täsmennystä sille, mitä Belgian kieliyhteisöjen toimivaltaan kuuluvilla lähetystoiminnan harjoittajilla tarkoitetaan.

70 Näin ollen myös toinen peruste, johon komissio on vedonnut kanteensa tueksi, on perusteltu.

71 Komission esittämä kolmas peruste koskee yleispalveludirektiivin 31 artiklan soveltamisalan rikkomista sillä perusteella, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:ssä ei sen mukaan ole rajattu siirtovelvollisuutta koskemaan ainoastaan sellaisissa sähköisen viestinnän verkoissa toimivia operaattoreita, joilla on huomattava määrä loppukäyttäjiä.

72 Kyseisen lain 13 §:n 4 momentin b kohdassa annetaan toimivaltaiselle ministerille oikeus IBPT:tä kuultuaan vapauttaa operaattori siirtovelvollisuudesta, ellei verkolla ole riittävästi sellaisia loppukäyttäjiä, jotka käyttävät verkkoa ensisijaisena lähteenä televisio-ohjelmien vastaanottamiseksi, joten investoinnit teknisten esteiden sulkemiseksi pois olisivat kohtuuttomia.

73 Yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdasta johtuvia siirtovelvollisuuksia voidaan kuitenkin asettaa sähköisten viestintäverkkojen operaattoreille ainoastaan silloin, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyksiä.

74 Näissä olosuhteissa on todettava, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 4 momentin b kohdalla ei panna asianmukaisesti täytäntöön yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdassa säädettyä edellytystä. Siksi, että Belgian viranomaiset voivat vapauttaa siirtovelvollisuuksista niiden verkkojen operaattorit, joilla ei ole riittävästi sellaisia loppukäyttäjiä, jotka käyttävät näitä verkkoja ensisijaisena lähteenä televisio-ohjelmien vastaanottamiseksi, viranomaiset nimittäin voivat mainitun vapautuksen evätessään asettaa kyseisille operaattoreille näitä velvollisuuksia. Asianomaisen operaattorin on lisäksi osoitettava, että edellytykset vapautuksen myöntämiselle täyttyvät.

75 Koska yleispalveludirektiivin 31 artiklassa säädetyt siirtovelvollisuudet voivat täten koskea ainoastaan niiden verkkojen operaattoreita, joilla on riittävästi kyseistä verkkoa ensisijaisesti käyttäviä loppukäyttäjiä, tästä siis seuraa, että 30.3.1995 annetun lain 13 §:n 4 momentin b kohdassa ei panna asianmukaisesti täytäntöön yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohtaa.

76 Näin ollen on todettava, että komission kanteensa tueksi esittämä kolmas peruste on perusteltu.

77 Kaikesta edellä todetusta seuraa täten, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut yleispalveludirektiivin ja SEUT 56 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole pannut asianmukaisesti täytäntöön kyseisen direktiivin 31 artiklaa.

Oikeudenkäyntikulut

78 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Belgian kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) ja SEUT 56 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole pannut kyseisen direktiivin 31 artiklaa asianmukaisesti täytäntöön.

2) Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset